

Obligacja Komitetu Budowy Nowej Synagogi w Tarnowie

- Autor Komitet Budowy Nowej Synagogi
- Wytwórca Friends Druckerei in Breslau
- Czas powstania październik 1864
- Miejsce powstania Tarnów
- Wymiary wysokość: 22,5 cm, szerokość: 28,5 cm
- Numer inwentarzowy MT-H/1555/2
- Muzeum [Muzeum Okręgowe w Tarnowie](#)
- Dostępność w magazynie
- Tematy [miasto](#), [wielokulturowość](#), [religijność](#), [napisane](#)
- Technika [druk](#)
- Materiał [papier](#)
- Prawa do obiektu Muzeum Okręgowe w Tarnowie
- Prawa do wizerunków cyfrowych domena publiczna
- Digitalizacja RPD MIK, projekt Wirtualne Muzea Małopolski

- Tagi [synagoga](#), [dokument](#), [Żydzi](#), [2D](#), [wielokulturowość](#), [domena publiczna](#)

Dokument papierowy o wymiarach 22,5 x 28,5 cm, wydany przez Komitet Budowy Nowej Synagogi w Freunds Druckerei in Breslau jesienią 1864 roku. Obligacja opiewa na sumę 50 guldenów austriackich, a wystawiona jest na nazwisko Zelig Offnera. Dokładnie 44 lata dzieli datę emisji obligacji od momentu otwarcia Synagogi Nowej, które nastąpiło 18 sierpnia 1908 roku. Uroczyste otwarcie okazałej budowli, będącej dumą Żydów tarnowskich, poprzedził okres kilkudziesięcioletniej męki powolnego wznoszenia jej murów. Obok ewidentnych kłopotów finansowych tarnowskiego kahału jako przyczynę powolnego tempa budowy wskazywano także bardziej niezmiernie zjawiska. Niektórzy uparcie powtarzali legendę, iż sama budowla jest skazana na niepowodzenie, gdyż na rusztowaniach ktoś „podobno się powiesił”, inni zaś wskazywali na klątwę, jaką rzekomo rzucił na synagogę cadyk Chaim Halbersztam z Nowego Sącza, dowiedziawszy się, że w ceremonii złożenia kamienia węgielnego brał udział komendant tarnowskiego garnizonu wojskowego.

Najprawdopodobniej jednak w tym przypadku niemal dosłowne zastosowanie miało polskie powiedzenie, iż niezgoda rujnuje, albowiem wydaje się, że coraz bardziej straszący w Tarnowie nieukończony budynek synagogi stał się ofiarą sporów i walk bogatych rodzin Żydów tarnowskich. Dodatkowo pojawił się także problem natury religijnej, albowiem tradycyjnie usposobiona większość tarnowskich Żydów obawiała się miejsca modlitw, w którym mogły się pojawić tendencje „reformatorskie”.

Od 1863 roku tarnowski kahał podejmował najróżniejsze próby zebrania funduszy na kontynuowanie budowy, stąd przykład obligacji posiadanej przez tarnowskie Muzeum. Tak naprawdę dopiero rok 1899 przyniósł ożywienie budowy, którą doprowadzono do końca. Właśnie wtedy rada miasta zleciła wycenę nieruchomości i uznanie jej „za pustkę”. Wyrokiem sądu postanowiono budowlę wraz z placem zlicytować. Tydzień przed dniem licytacji magistrat tarnowski otrzymał jednak pismo, w którym Żydzi prosili o odstąpienie od licytacji, donosząc o powołaniu komitetu, który zobowiązał się dokończyć budowę. Gmina żydowska zleciła stworzenie nowych planów budowy architektowi Władysławowi Ekielskiemu. Udostępniona Żydom synagoga służyła jako miejsce modlitw przez zaledwie 31 lat. W listopadzie 1939 roku została podpalona przez Niemców, później wysadzona bądź rozebrana. Dziś nie ma po niej śladu.

Opracowanie: Janusz Koziół (Muzeum Okręgowe w Tarnowie), © wszystkie prawa zastrzeżone

[Zobacz jak wyglądała Nowa Synagoga w latach 20.](#)